

[Psykos och vanföreställningar](#)

En psykos innebär att du tolkar verkligheten annorlunda. Du kan till exempel höra röster eller känna dig förföljd, fast ingen annan uppfattar det så. Det är viktigt att du får behandling tidigt om du har fått en psykos.

Psykosor kan förekomma både vid psykiatriska sjukdomar och vid kroppsliga sjukdomar. De kan även förekomma vid användning av vissa läkemedel eller droger. Du kan också utveckla en psykos efter en längre tids sömnbrist eller stress.

Psykosjukdomar är ett samlingsnamn för en grupp psykiatriska sjukdomar där du som har sjukdomen tolkar verkligheten annorlunda än de flesta andra. Den vanligaste psykosjukdomen är schizofreni.

I texten [Att vara närstående till någon som har en psykosjukdom](#) finns information till dig som är närstående.

Dessa symtom är vanliga vid psykos:

- vanföreställningar
- hallucinationer
- tankestörningar
- förlust av tidigare förmågor.

Symtomen varierar mellan olika personer. Du kan ha flera av symtomen samtidigt men det är ovanligt att alla symtom förekommer samtidigt. Här nedanför beskrivs de olika symtomen i listan mer detaljerat.

När du har vanföreställningar tolkar du verkligheten annorlunda jämfört med andra. Här är några exempel:

- Du känner dig förföljd.
- Du känner dig övervakad.
- Du upplever att du har övernaturliga krafter och är utvald för att göra något betydelsefullt.
- Du upplever att du är utsatt för strålning eller något annat skadligt.
- Du upplever att du har kontakt med döda personer, eller med krafter som kan påverka dig och andra.

Hallucinationer är sånt som du upplever med dina sinnen, men som inte finns i verkligheten. Det kan vara intryck från kroppens alla sinnen.

Det är till exempel vanligt att höra röster eller ljud som inte är där. Det kan vara röster du känner igen, men det kan

också vara röster som du känner är främmande. Det kan kännas som att de kommer inifrån huvudet, eller att de kommer utifrån. Rösterna kan kommentera det du gör eller hur du ser ut, ibland på ett otrevligt sätt.

Rösterna kan också uppmana dig att göra saker som ibland kan vara farliga eller riskfyllda. Det kan kännas svårt att stå emot rösterna.

Du kan också känna dofter som ingen annan känner, eller uppleva att det händer saker i kroppen som inte går att förklara.

Ibland kan hallucinationerna innebära att du ser sådant som inte andra ser. Det är ovanligt och förekommer främst vid psykos utlösta av andra sjukdomar och vid användning av droger.

Vid tankestörningar har du svårt att tänka som du vanligtvis gör. Du kan ha svårt att tänka färdigt en tanke, eller att tänka sammanhängande tankar. Det kan kännas som att nya tankar kommer in och avbryter. Du kan uppleva att dina tankar sänds ut till andra människor. Du kan också uppleva att andra vet vad du tänker eller skickar in främmande tankar i ditt huvud.

Tankestörningar kan också påverka ditt sätt att prata, skriva och läsa. Du kanske slutar att prata mitt i en mening, eller plötsligt börjar prata om något helt annat. Du kan också ha svårt att följa ett resonemang eller läsa en text utan att tappa fokus.

Det kan börja kännas svårt att planera och göra saker hemma och ta hand om dig själv. Här är några exempel på vad som kan vara svårt:

- städa
- handla
- betala räkningar
- laga mat
- sköta din hygien.

Du kan också bli [nedstämd](#) och känna hopplöshet inför din situation eller få [själv mordstankar](#).

En psykos kan ibland utlösas under en manisk period, då du är uppvarvad och har svårt att komma till ro och sova. Läs mer om mani i artikeln om [bipolär sjukdom](#).

Psykotiska symtom kan märkas på olika sätt. En del lever ut sina tankar och känslor på ett sätt som märks för andra, medan andra drar sig undan och blir passiva och inåtvända.

Personen kan upplevas personlighetsförändrad. Det kan vara svårt att få kontakt med personen. Hen har ofta fullt upp med sina egna upplevelser, som kan vara främmande för omgivningen.

Här är några exempel på hur en psykos märks:

- Personen pratar om sina vanföreställningar, som att till exempel vara förföljd eller hotad.
- Personen kan inte lyssna på det någon säger, eller pratar för sig själv.
- Personen börjar plötsligt skratta, utan anledning.

- Personen isolerar sig och undviker andra människor.
- Personen söker kontakt med andra och hamnar i konflikter.

Läs mer i texten [Att vara närstående till någon som har en psykossjukdom](#)

Kontakta en [vårdcentral](#) om du tror att du håller på att utveckla en psykossjukdom. Du kan också kontakta en psykiatrisk mottagning direkt.

Många mottagningar kan du kontakta genom att [logga in](#) på 1177.

Sök också vård genast på en psykiatrisk akutmottagning, en vanlig akutmottagning eller ring 112 om något av följande stämmer:

- Du hör röster som uppmanar dig att utföra handlingar, som du känner att du inte kan stå emot.
- Du är orolig för att du kan skada dig själv eller någon annan.
- Du mår mycket dåligt och har tankar på att ta ditt liv.

Ring telefonnummer 1177 om du vill ha [sjukvårdsrådgivning](#). Då kan du få hjälp att bedöma symtom eller hjälp med var du kan söka vård.

Kontakta din psykiatriska mottagning om du haft en psykos tidigare, och märker att du håller på att bli sjuk. Dina närstående kan kontakta vården i ditt ställe. Berätta för vårdpersonalen att du har gett dina närstående din tillåtelse.

Ring genast 112 om du eller någon i din närhet har allvarliga tankar om att ta sitt liv. Detsamma gäller om du är orolig för att en närstående mår mycket dåligt eller kan skada sig själv eller någon annan.

Du ska erbjudas en utredning på en psykiatrisk klinik om du har symtom på psykos.

Under utredningen får du svara på frågor och en läkare gör en kroppslig undersökning.

Målet med utredningen är att ta reda på om psykosen beror på en psykossjukdom eller har någon annan orsak. Det kan till exempel vara en annan sjukdom, läkemedel eller droger. Utredningen ska också ta reda på vilken typ av behandling och stöd som du behöver.

Det finns flera psykossjukdomar. Här är exempel på några:

- schizofreni
- schizoaffektiva syndrom
- vanföreställningssyndrom
- akuta och övergående psykotiska syndrom.

Den vanligaste psykossjukdomen är schizofreni. Schizofreni utvecklas ofta under lång tid. Det kan ta några månader och upp till flera år från att de första symtomen kommer tills du får mer allvarliga symtom. Det är vanligt att få diagnosen

schizofreni i åldern från sena tonåren till ung vuxen. Andra typer av psykoser brukar utvecklas snabbare.

Symtomen vid schizofreni kan vara att du inte klarar av att göra vissa saker längre. Du kan känna dig orkeslös och har svårare att ta initiativ. Du kan behöva mer uppmuntran och stöd för att göra saker som du tidigare klarade av.

Du kan också få hallucinationer, tankestörningar och vanföreställningar.

För att få diagnosen schizofreni ska du ha haft symtom som stämmer med psykos under minst en månad. Med tidig behandling och stöd kan du ofta återhämta dig och få en fungerande vardag.

Schizoaffektivt syndrom har gemensamma symtom med både schizofreni och [bipolär sjukdom](#). Det innebär att du har omväxlande maniska och depressiva perioder.

Under och mellan dessa perioder kan du ha psykossymtom utan att ha vare sig mani eller depression.

Vanföreställningssyndrom innebär att du har en övertygelse om någonting som inte stämmer med verkligheten. Det kan till exempel innebära att du är övertygad om något av följande händer:

- Du är förföljd.
- Du är trakasserad.
- Du är beundrad på avstånd.
- Du är mäktig eller särskilt utvald.
- Du blir bedragen av din partner.
- Du har en sjukdom.

Du kan dra dig undan andra människor när du upptäcker att de inte delar din uppfattning. Oftast kan du fungera i vardagen så länge din övertygelse inte på något sätt har betydelse för det du gör.

En akut och övergående psykos kan utlösas i samband med en skrämmande eller svår händelse. Det kan vara våld, en svår kränkning eller övergrepp. Då kommer symtomen ganska snabbt efteråt.

Psykosen går också över snabbt. Oftast på mindre än två veckor, men ibland tar det en månad. En sådan psykos kallas reaktiv eller akut och övergående.

En akut och övergående psykos behöver inte leda till att du är sjuk länge. Däremot kan den komma tillbaka i samband med allvarliga händelser eller förhöjd stress. Om psykosen kommer tillbaka kan den övergå i en psykossjukdom som varar längre.

Det finns inte en enskild orsak till att man utvecklar en psykossjukdom, till exempel schizofreni. Forskning visar att en kombination mellan en persons gener och miljöfaktorer kan öka risken. Exempel på miljöfaktorer är komplikationer under graviditet och förlossning, jobbiga saker du har upplevt och att använda cannabis.

Symtom som är vanliga vid psykossjukdomar kan förekomma vid andra tillstånd och sjukdomar. Därför är det viktigt att dina besvär utreds ordentligt så att du får bra behandling. Om psykosen beror på något annat tillstånd eller sjukdom behöver du behandling för de psykotiska symtomen och för det som orsakar symtomen.

Här följer några sjukdomar, tillstånd och skador som kan ge psykotiska symtom:

- En hjärnskada, ibland kan dessa skador också orsaka krampanfall eller [epilepsi](#).
- Vissa sjukdomar som påverkar hormonerna som till exempel vid vissa rubbningar av sköldkörtelns funktion.
- Tumörer och inflammationer i hjärnan.
- Tidig [demens](#).
- Behandling med kortisonläkemedel.
- Svår näringsbrist.
- Depression.
- Bipolär sjukdom.

Många droger kan utlösa psykoser. Några exempel på droger är cannabis, amfetamin, PCP, LSD och Ecstasy.

Oftast avtar psykosen när drogen inte längre finns kvar i kroppen. Men att använda droger länge och regelbundet ökar risken för att utveckla en psykossjukdom.

Långvarig sömnbrist och stress kan göra att du får psykotiska symtom. Då är det viktigt att få hjälp med sömnen och minska stressen. Symtomen brukar minska snabbt när du kunnat sova. Du kan få läkemedel av din läkare som hjälper dig att sova men kan också behöva bli sjukskriven under en viss tid.

Du som har haft en psykos tidigare har en ökad risk att bli sjuk igen om du blir gravid. Det beror oftast på att du har en medfödd känslighet för att få psykos som i kombination med den hormonella omställningen i kroppen gör att du blir sjuk.

Risken ökar i slutet av graviditeten, under förlossningen och månaderna efter förlossningen.

En [förlossningspsykos](#) är en ovanlig men allvarlig form av psykos. Den uppkommer i samband med förlossningen eller inom sex veckor efter förlossningen.

De flesta blir friska efter att ha fått behandling med läkemedel eller [ECT, elbehandling](#). Om du har haft en förlossningspsykos finns det en risk för att du kan få en psykos igen.

Prata med din barnmorska eller läkare om du blir gravid och har haft en psykos tidigare. Läs mer om graviditet och läkemedel i [läkemedel vid psykossjukdomar](#).

Det är viktigt att du får behandling så tidigt som möjligt. Det gör att du snabbare kan återhämta dig.

Återhämtning innebär att du hittar sätt så att du kan hantera dina symtom, få en vardag du trivs med och kunna göra saker som du mår bra av.

Det kan ta lång tid att återhämta sig efter en psykos och du kan behöva flera sorters behandling. Men många kan leva ett bra liv.

Läs mer om återhämtning under rubriken [Det går att återhämta sig](#).

Ju tidigare du får behandling, desto snabbare kan du återhämta dig och må bättre. Du kan behandlas på en psykiatrisk mottagning. På många ställen finns så kallade mobila team som åker hem till dig. Teamet kan stötta dig om du behöver åka in till ett sjukhus. Du kan också få hjälp med att få en snabb tid till en psykiatrisk öppenvårdsmottagning eller justera dina läkemedelsdoser.

Du kan behöva få behandling med läkemedel, men du behöver också få ordning på dina rutiner så snart det är möjligt. Du behöver sova och äta på regelbundna tider. Regelbunden motion förbättrar både den psykiska och den kroppsliga hälsan. Din behandlare kan hjälpa och stödja dig i detta.

Behandlingen beror bland annat på hur du mår, vilka symtom du har och hur de påverkar din vardag. Det är inte säkert att du behöver all den behandling som beskrivs i den här texten.

Behandlingen består av olika delar:

- Behandling med läkemedel.
- Psykopedagogisk utbildning och behandlingsprogram.
- Psykoterapi och psykologisk behandling.
- Stöd från socialtjänsten.

Du kan också få annat stöd, till exempel kontakt med arbetsterapeut för att komma tillbaka till studier eller arbete.

[Behandling med läkemedel](#) är viktig och ska lindra symtomen. När symtomen minskar kan du med stöd från närstående, vården och socialtjänsten så småningom ordna din tillvaro så att den fungerar bra för dig.

Det är viktigt att du är delaktig i beslut som gäller din behandling. Det är också mycket viktigt att du inte avslutar din behandling själv. Därför får du och din behandlare tillsammans prova er fram till vad som hjälper mot dina symtom och besvär.

Du kan till exempel vara med och bestämma i vilken form du vill ta dina läkemedel. Du kan ta dem som tabletter, kapslar eller som en långtidsverkande spruta.

Det är bra att lära sig mer om sjukdomen och behandlingen. Det finns stöd och utbildning som du kan få tillsammans med dina närstående. Detta kallas krisintervention och patient- och närståendebildning.

Under krisinterventionen får du beskriva hur livet var innan du blev sjuk och vad som är viktigt för dig i livet. Du kan också börja lära dig om ditt tillstånd.

Sedan kan du fortsätta med en patient- och närståendebildning. Där kan du lära dig mer om sjukdomen, symtomen och behandling. Där kan du bland annat få verktyg för att lära dig känna igen dina tidiga symtom. Då kan du söka vård i tid eller helt undvika att bli sjuk igen.

Det är bra att gå dessa utbildningar tillsammans med dina närstående, om det är möjligt. Det kan vara till exempel förälder, barn, partner, sambo, syskon eller en nära vän. Då får ni samma kunskap och det blir lättare att hjälpas åt när du behöver det.

Under utbildningen får ni också göra övningar i hur man kan hantera olika situationer. Det ni lärt er kan ni använda i en krisplan. Läs mer under rubriken [Hur kan jag förebygga att bli sjuk igen](#).

Du kan också få gruppbehandling med andra som har liknande upplevelser. Några exempel är IMR som står för Illness Management Recovery och ESL som står för Ett Självständigt Liv.

Det finns även behandlingsprogram för att minska känslan av att vara mindre värd än andra, vilket är vanligt vid psykosjukdomar. Ett exempel på ett sådant behandlingsprogram är NECT, som är en förkortning av det engelska namnet Narrative Enhancement and Cognitive Therapy. Det är en behandling där du tillsammans med andra lär dig mer om psykos och hur du kan bli mer aktiv i samhället.

Med hjälp av [psykoterapi eller psykologisk behandling](#) kan du få hjälp att hantera känslor och tankar, till exempel svåra upplevelser du haft. Du kan också få bearbeta upplevelser som du har haft i samband med psykosen.

Psykoterapi eller psykologisk behandling kan hjälpa dig att förstå dig själv bättre och vad du kan göra för att inte få en ny psykos. Några rekommenderade psykoterapiformer är [KBT](#) och musikterapi.

Det finns också kognitiva träningsprogram som bland annat innehåller träning i social- och språklig förmåga. Ett sådant är Integrerad Psykologisk Terapi som förkortas IPT.

Du kan behöva stöd från socialtjänsten för att få ett fungerande vardagsliv. För att kunna få stöd från socialtjänsten behöver du göra en ansökan. Kontakta din kommun för mer information och hjälp med att ansöka.

Det är viktigt att du är delaktig i beslut som gäller det stöd du får. Det är också mycket viktigt att du själv inte avslutar de insatser och stöd du får. Du och din kontakt vid socialtjänsten får tillsammans prova er fram till vad som hjälper dig.

Du kan få hjälp av en boendestödjare om det är svårt att klara av vardagliga sysslor hemma. Boendestödjaren kan till exempel hjälpa dig att handla, städa eller betala räkningar och sköta kontakter med myndigheter. Boendestödjaren kan också hjälpa dig att komma in i sociala sammanhang.

Ibland kan det passa bättre att bo i en gruppbostad. Då bor du i en egen lägenhet i gruppboastaden. Personal finns tillgänglig dygnet runt.

Det kan kännas svårt att hålla kontakten med olika myndigheter som Försäkringskassan eller socialtjänsten. Då kan du få hjälp med det. Oftast är det en person inom psykiatri men det kan även vara en person från din kommun. Detta kallas för case manager, vård-och stödsamordnare eller fast vårdkontakt.

Du kan få hjälp att hitta och söka ett arbete med hjälp av så kallat individanpassat stöd. Det kallas också för Individual Placement and Support och förkortas IPS.

Syftet är att du ska kunna hitta och behålla ett arbete så snart som möjligt. Ett arbete ger ekonomisk trygghet, du får struktur i vardagen och en social samvaro. Allt det här är bra för din återhämtning.

Du kan ansöka om daglig sysselsättning om du inte kan arbeta. Då får du möjlighet att träffa andra, du kan få bra rutiner i vardagen och du får något att göra om dagarna. Kontakta din kommun för att se vilka möjligheter till sysselsättning som finns.

Det är viktigt att du är delaktig i besluten kring din behandling, i den mån det är möjligt. Behandlingen ska utgå från dig och dina behov. Målet är att du ska komma tillbaka till en fungerande vardag. Dina närstående kan vara med och planera om du vill det.

Planeringen av vården och hur den ska genomföras beskrivs i en vårdplan. Den skapas i samråd med dig. Det är viktigt att den upprättas så snart som möjligt så det blir tydligt för alla inblandade vad som ska göras, när och av vem. Vårdplanen utvärderas och uppdateras vid behov, minst en gång per år.

I krisplanen ska det stå hur du kan känna igen tecken på att du blir sämre. Det ska också stå hur du kan hantera dessa symtom själv och hur du söker hjälp av vården. Läs mer under rubriken [Hur kan jag förebygga att bli sjuk igen?](#)

Det är bra att ha möten tillsammans med både socialtjänsten och psykiatrien om du har behov av behandling från båda dessa. Gemensamma möten underlättar samarbete kring behandling och stöd. På mötena planerar ni din vård och behandling. Det kallas SIP-möten, och är en förkortning av [samordnad individuell planering](#).

Du ska alltid få möjlighet att vara med i planeringen och påverka vilka andra som ska delta. SIP är till för dig och dina behov och ska utgå från dina upplevelser och önskemål.

En SIP är en plan som gör det tydligt för dig vad psykiatrien ansvarar för och vad socialtjänsten ansvarar för. Du kan välja att dela den med dina närstående om du vill.

För att du ska få SIP behöver du ge ditt samtycke eller på något annat sätt uttrycka ett ja till att socialtjänsten och psykiatrien samverkar om din vård. Du kan själv be om en SIP. Din kontaktperson eller en närstående kan hjälpa till om du behöver hjälp. Planen får inte ändras om du inte är med.

En närstående kan också be om en SIP.

På sjukhuset gör ni en plan för hur den närmaste tiden kommer att se ut efter utskrivning. Det kan till exempel handla om vilket stöd du behöver under den första tiden innan ditt första besök i den psykiatriska öppenvården.

Med på mötet är personal från vårdavdelningen, en kontaktperson från den psykiatriska öppenvården och en närstående kan medverka om du vill det. Om du har eller kommer att behöva ha kontakt med socialtjänsten så kan de också bjudas in till planeringsmötet.

Vård på sjukhus kan bli aktuellt om du blir sämre. Det brukar planeras av dina behandlare tillsammans med dig. Om du vill så kan närstående vara med i planeringen.

I många regioner finns det något som kallas självvald inläggning eller brukarstyrd inläggning. Du kan då själv välja att få vård på sjukhus om du börjar få symtom och snabbt vill ha hjälp för att inte bli allvarligt sjuk igen. För att få ta del av självvald inläggning krävs det en skriftlig överenskommelse om det med vården.

Ibland kan du behöva läggas in på sjukhus även om du inte vill. Då kallas det [tvångsvård](#). Det krävs bedömning av två läkare varav den ena är specialistläkare i psykiatri. Det är hen som fattar det slutgiltiga beslutet om tvångsvård.

Du har rätt att få en stödperson om du får beslut om tvångsvård. Stödpersonen ska vara ett stöd under tiden du är på sjukhuset, och ibland under en tid därefter. Stödpersonen har [tystnadsplikt](#) och ska inte jobba på avdelningen där du får vård.

Om du inte förstår varför du behöver få vård mot din vilja ska en läkare eller annan vårdpersonal förklara det för dig. Du har rätt att få veta och vården ska ske i samråd med dig så långt som möjligt. Du har också rätt att överklaga din tvångsvård.

Det finns några saker som du kan tänka på för att minska risken att bli sjuk igen.

Prata med din läkare om du har frågor om [dina läkemedel](#), till exempel om du har biverkningar. Ibland kan du behöva byta till en annan sort som ger färre biverkningar, eller minska på dosen. Du kan också få läkemedel mot biverkningarna.

Det är bra om du kan minska stressen och sova mer om du märker att du håller på att bli sämre.

Försök att leva ett så regelbundet liv som möjligt med fasta rutiner för till exempel sömn, mat och läkemedel.

Det är extra viktigt att du håller fast vid dina rutiner om du har varit med om händelser som har påverkat, oroat eller stressat dig.

Fysisk aktivitet och att umgås med familj och vänner kan också minska stressen.

Det är viktigt att du lär dig att känna igen dina tidiga tecken på att du börjar bli sjuk. Det är också bra om dina närstående känner igen dina tidiga tecken. Då kan ni hjälpas åt att känna igen symtomen och se till att du får behandling tidigt. Ju tidigare du får vård, desto fortare kan du återhämta dig.

Här är några exempel på tidiga tecken på att bli sjuk igen:

- Du känner dig mer spänd eller nervös.
- Du äter mer eller mindre.
- Du sover för lite eller för mycket.
- Du känner dig ledsen, irriterad eller arg.
- Du drar dig undan från närstående.
- Du blir misstänksam mot andra.
- Du har svårt att koncentrera dig.
- Du känner dig rädd, orolig, ängslig, ångestfylld.
- Du känner dig förvirrad och osäker på omgivningen.
- Du börjar få svårt att klara av dina vardagsrutiner.

Ibland kan det vara svårt att själv känna igen sina tidiga tecken. Dina närstående och personal i vård- och omsorg är ett viktigt stöd i att tillsammans med dig känna igen tidiga tecken.

Att göra en så kallad krisplan innebär att du i förväg kommer överens med din case manager eller läkare om vad som gäller vid tidiga tecken på att du håller på att försämras. Dina närstående kan också medverka i krisplanen. Då kan ni planera och bestämma vad som ska hända om du börjar bli sjuk.

I krisplanen kan du ge andra personer tillåtelse att hjälpa dig att söka vård. Det kan vara en stor hjälp om du blir sjuk och kanske inte själv tycker att du behöver vård.

Ju mer du engagerar dig i din behandling och lär dig om sjukdomen, desto bättre kommer du att kunna återhämta dig.

Många blir bättre inom de tre första månaderna men för en del kan det ta längre tid att hitta den behandling som ger bäst effekt. Det är vanligt att känna sig nedstämd, osäker och orolig upp till ett år efter man har varit sjuk. Det är därför viktigt att berätta för din behandlare om du känner dig nedstämd eller har ångest så att du kan få hjälp med detta.

Risken att få en ny psykos minskar ju längre tiden går, så länge du tar dina läkemedel, undviker för mycket stress och får det stöd och den hjälp du behöver.

Det kan ta tid att återhämta sig. Du kan ha kvar psykotiska symtom trots att du tar antipsykotiska läkemedel. Genom psykologisk behandling och genom att du lär dig om din sjukdom kan du känna igen och hitta sätt att hantera symtomen.

Det är viktigt att känna sig behövd och göra saker som känns meningsfull. Det är också viktigt att ha kontakt med andra människor och vara i sociala sammanhang.

Ofta kan närstående vara delaktiga och stötta dig i din återhämtning, om du vill det. Du kan också få stöd i föreningar och förbund.

Genom att träffa andra personer med liknande upplevelser kan du dela erfarenheter och få råd. Det kan göra din tillvaro lättare.

Här är några föreningar och förbund som ordnar aktiviteter som till exempel självhjälpssgrupper och chattforum:

- [RSMH, Riksförbundet för social och mental hälsa](#)
- [NSPH, Nationell samverkan för psykisk hälsa](#)
- [Schizofreniförbundet](#)
- [Sveriges Fontänhus Riksförbund](#), som även har [lokala fontänhus](#)

Du kan [söka vård på vilken vårdcentral eller öppen specialistmottagning](#) du vill i hela landet. Ibland krävs det [remiss](#) till den öppna specialiserade vården.

Du ska få vara delaktig i din vård. För att kunna vara det behöver du [förstå informationen](#) som du får av vårdpersonalen. Ställ frågor om det behövs. Du ska till exempel få information om behandlingsalternativ och [hur länge du kan behöva vänta på vård](#).

Även barn ska få vara [delaktiga](#) i sin vård. Ju äldre barnet är desto viktigare är det.

Du har möjlighet att [få hjälp av en tolk om du inte pratar svenska](#). Du har också [möjlighet att få hjälp av en tolk om du till exempel har en hörselnedsättning](#).

När du har fått information om vilka alternativ och möjligheter till vård du har kan du ge ditt samtycke eller på något annat sätt uttrycka ett ja. Det gäller även [dig som inte är myndig](#).

Du kan [välja att inte ge ditt samtycke till den vård som du erbjuds](#). Du får också när som helst ta tillbaka ditt samtycke.

Senast uppdaterad:

2024-02-16

Redaktör:

Jenny Andersson, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Jonas Eberhard, läkare, specialist i psykiatri, Universitetssjukvården Vuxenpsykiatri, Helsingborg

---

Många föreningar och organisationer erbjuder råd och stöd på nätet och telefon. Det kostar ingenting och du behöver inte berätta vem du är, om du inte vill.

Som närstående kan du vara ett stort stöd för den som är sjuk. För att orka i längden är det viktigt att du tar hand om dig själv och söker det stöd du behöver.

Här finns en lista över föreningar och organisationer som erbjuder olika form av stöd. Det spelar ingen roll var du bor i landet. Du behöver inte heller vara medlem för att ta kontakt.

Behandling av psykotiska symtom består bland annat av antipsykotiska läkemedel. Du kan även behöva behandling med andra läkemedel. Syftet är att lindra symtomen och minska risken för att bli sjuk igen.

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

I

I

I

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).